

OTDK-DOLGOZAT

2014

**OROSZLÁNY JÖVŐJE
TURIZMUS FEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI A TÉRSÉGBEN**

**THE FUTURE OF OROSZLÁNY
DEVELOPMENT POSSIBILITIES OF THE TOURISM IN THE
REGION**

Kézirat lezárva: 2014. december 21.

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	1
1. 1 Bevezető.....	1
1. 2 Célok célkitűzések	3
II. Szakirodalmi feldolgozás	4
2. 1 Turisztikai régió főbb adatai	4
2. 2 Földrajzi adatok.....	5
2. 3 Múlt és jelen.....	9
III. Turizmus fejlesztési lehetőségei	14
3. 1 Természeti és kultúrtörténeti értékek a térségben.....	14
3. 2 Turizmus fejlesztés.....	15
IV. Kutatási eredmények bemutatása	18
V. Konklúzió.....	30
VI. Javaslattétel	33
VII. Összefoglalás	35
Forrásjegyzék.....	36
Mellékletek	38

TÁBLÁZAT- ÉS ÁBRAJEGYZÉK

I. táblázat: Vonzerőleltár Oroszlány és térségében.....	14
II. táblázat: Helyszínek értékelése	25
III. táblázat: Kulturális és természeti táj értékek pontozólapjának táblázata	<i>mellékletekben található</i>
I. ábra: A felmérésben résztvevő személyek nemének megoszlása.....	18
II. ábra: A kutatásban résztvevők életkor szerinti megoszlása	19
III. ábra: Válaszadók lakóhelyének megoszlása.....	19
IV. ábra: A kutatásban résztvevők megoszlásának iskolai végzettsége.....	20
V. ábra: Oroszlány város fejlődésének értékelése a válaszadók alapján.....	20
VI. ábra: A kulturális programokkal való elégedettség %-os aránya a megkérdezettek közében	21
VII. ábra: Bányászat fontossága Oroszlányon a kutatásban résztvevők válaszai alapján.....	22
VIII. ábra: A válaszadók véleménye alapján elég munkahelyet tud-e biztosítani a város.....	22
IX. ábra: Sportolási lehetőségek kielégítése a városban a felmérésben résztvevők válaszai alapján.....	23
X. ábra: A város közbiztonságának elégedettsége a válaszadók válaszai alapján	23
XI. ábra: Város köztisztaságának osztályozása a kutatásban résztvevők véleménye alapján.....	24
XII. ábra: Oroszlány jövője milyen százalékban foglalkoztatja a felmérésben résztvevőket.....	24
XIII. ábra: Fejlesztési lehetőségek javaslatai a kutatásban résztvevők válaszai alapján	26
XIV. ábra: A turizmus fellendülésére lehet-e számítani a válaszadók véleménye alapján.....	26
XV. ábra: Jövőbeli tervek a válaszadók válaszai alapján.....	27

I. rész

1.1 Bevezető

„A világ nem a könyveidben és a térképeidben van, hanem odakint.”

A Hobbit - Váratlan utazás című film

1. kép: Majki parkerdő részlet

(Saját forrás)

Fontosnak tartom saját lakóhelyem és környékének bemutatását. Már általános iskolás korom óta sokat foglalkoztam Oroszlány jövőjének a kérdésével, illetve milyen fejlesztéseket lehetne végezni egy élhetőbb város érdekében. Egy rajzpályázaton az oroszlányi víztorony tetejére egy akváriumot és kávézót terveztem, mely egy nagy turisztikai attrakció lenne, de ma már a realitás függvényében vizsgálom a turizmus fejlesztést. Szabadidőmben a környéken szívesen kirándulok és kerékpározok, így ismerem meg igazán milyen „*kincseket*” rejt ez a vidék.

Oroszlányt a barnaköszén tette várossá, így fejlődhetett rohamosan és épülhetett ki. Ma már a bányászat leáldozóban van. 2014-ben bezár az utolsó mélyművelésű bányauzem a Márkus hegyi bánya, amelynek következtében egy régmúltú városban a bányászat már csak a múlt lesz. Több külföldi országban jártam, amik nagy jelentőségű bányász városok voltak, ilyen a Szlovákiában található Selmezbánya is, mely a világörökség része is. Romániában található a Tardosi sóbánya, amelyet nagyon jól kiépítettek és kiváló példája

annak a fő funkció mellett létesült egy másodhasznosítás. Ott jártamkor is rengeteg turista kereste fel és nagy népszerűségnek örvend. Viszont mivel egy nagy beruházásról beszélünk, ezért a megtérülési idő is hosszú távú. A bányabezárást követően és a rekultivációs folyamatoknál a bányát turizmus szempontjából lehetne fejleszteni és különleges helyszíneként lenne rá igény.

Véleményem szerint Oroszlányon olyan fejlesztések lennének még fontosak, melyek az itt és a környéken élők igényeit is ki tudnák elégíteni. Amelyek lehetőséget adnának a szabadidő kellemes és hasznos eltöltésére és hozzájárulnának a turizmus erősödéséhez így, a turizmus így egy kölcsönös hatása érvényesülne. A térséget 3 tervezési részre lehet osztani: az egyik a majki kastély és környéke, a második a környező Vértes – hegység és a harmadik rész a Bokodi térség, ahol a horgászturizmusnak vannak lehetőségei.

Kezdő idézetem arra hívja fel a figyelmet, hogy a „való világ” mennyire fontos és nem lehet mindig útikönyvekre és térképekre vagy jelenleg a méltán népszerű internetre hagyatkozni. Az embereknek új élményekre és felfedezésre van szüksége, amelyhez kiváló terepet jelent Oroszlány és környéke. Továbbá azt is fontosnak tartom kiemelni, hogy sokan az itt élők közül sem annyira ismerik a térség kulturális és természeti értékeit, így számukra is van még felfedezésre váró terület. A legnagyobb értéknek Majk nevezhető, amely a 2. képen is látható, illetve az azt övező parkerdő is, amelyet az 1. kép ábrázol.

*2. kép: Majki óratorony, mely minden negyed órában lejátszik egy barokk dallamot
(Saját forrás)*

1. 2. Célok és célkitűzések

Országos tudományos diákköri konferencia dolgozatomban központi témáját tekintve turizmusfejlesztési témakörrel foglalkozik abból az aspektusból, hogy egy nem kifejezetten turizmusra épülő területen, milyen lehetőségek vannak. Választ keresek arra, hogy a turizmus mennyire fenntartható a térségben, és hogy milyen igényeket tudna kielégíteni. Továbbá mely turizmus fajták erősítése lehetne az elsődleges cél. A dolgozat fő célja, hogy a kész pályamunkát Oroszlány Város Önkormányzati Hivatalához is eljuttassam, és ezáltal képet kapjanak a lakosság véleményéről, amelyet egy kérdőíves kutatás során térképeztem fel.

A kutatómunkámat egy online kérdőíves felmérés segítségével végeztem melyet lehetőségem volt több korcsoportba eljuttatni. A kérdőívben a fő cél az volt, hogy megismerjem, hogyan vélekednek a válaszadók Oroszlányról és környékéről. Több tényezőt vizsgáltam, amelyben a bányászat fontossága is kulcskérdés volt, továbbá, hogy mely részekben fejlesztenének a térségben. Illetve kiemelném, hogy a jövőkép is fontos része volt a kutatásomnak, így egy nagyon átfogó és mindenre kiterjedő vizsgálatot tudtam végezni, amelyből az értékelésnél meglepő konklúziókat tudtam levonni.

3. kép: Oroszlány város címere

(Internetes forrás)

<http://www.nemzetijelkepek.hu/pictures/onkormanyzat/Oroszlany.jpg>

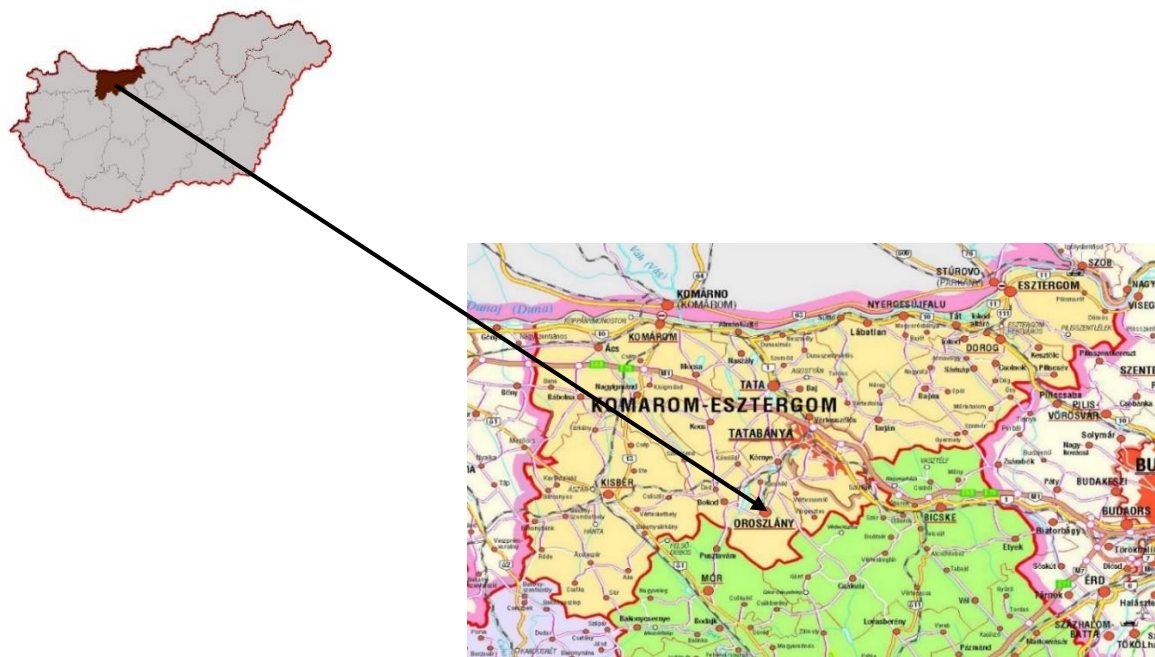
II. rész

Szakirodalmi feldolgozás

2. 1 Turisztikai régió főbb adatai

Oroszlánnak és térségének kiváló földrajzi elhelyezkedése van, amelyet a következő tények is bizonyítanak. A terület elhelyezkedését a 4. ábra mutatja. A térség a Középdunántúli turisztikai régió területéhez tartozik. Természeti adottságainál kitűnik, hogy hazánk legváltozatosabb régiói közé tartozik domborzati szempontból. A Vértes-hegység faunája és flórája igen gazdag és ezt a térségben tájvédelmi körzetek is védik. A Vértes vadállományát külön érdemes kiemelni. Történelmi adottságainál fontos megemlíteni a Vértesben található középkori várakat, melyek a környéken fontos kiránduló helyszínek: ilyen a Gesztes és Vitány vára, továbbá Oroszlánkő várának romjai is. Kulturális adottságok közül a majki kamanduli remeteség és a vérteskereszti apátság és templom jelentős értékű romjai találhatóak a térségben. (Balogh F. 2004)

Kijelenthető ezek alapján is, hogy a térség természeti adottságai kimagaslóak, amely kedvez az ökoturizmus számára is, de egy speciális tevékenység a vadászat is húzóerőt jelenthet Oroszlány térségében. A környéken több mesterséges - és bányatavakat is rejt ez a vidék, így a horgászturizmusnak is komoly potenciálja van. 2014. októberében egy internetes portál cikkében Magyarország legjobb kiránduló helyei közé beválasztották Majkpusztát és ezáltal a majki remeteség is nagyobb hírnevet szerzett.

4. Ábra: Oroszlány és térségének elhelyezkedése

(Internetes forrás – saját szerkesztésével)

2. 2. Földrajzi adatok

Oroszlány a Dunántúli-középhegység nagytáján belül a Vértes Velencei hegyvidék középtáj, Vértes hegység kistájcsoport, Által Ér Völgy kistáján található. Magyarország kistájainak katasztere (Marosi & Somogyi 1990) alapján. Ez a táj nagyon változatos, mert egy medence jellegű terület, amit körülvesznek a hegyek és benne pedig találhatunk dombokat, sík területű szántóföldeket, erdőrészeket, továbbá mesterséges felszíneket, melyeket az ember alakított ki. Erre nagyon jó példa a Vértesi Erőmű ZRT hűtőtava, melyről később fényképet is mutatok be. Lankás lejtők is jellemzik a területet.

Tájbeosztás összefoglalása (Kistáj-kataszter alapján):

- Nagytáj: Dunántúli – középhegység
- Középtáj: Vértes – Velencei – hegyvidék
- Kistájcsoport: Vértes – hegység
- Kistáj: Által – Ér – Völgy

Oroszlány a tengerszinthez viszonyítva 170 – 240 méter magasságban a Vértes erdei és az Által-ér völgyeiben helyezkedik el. A város teljesen egybeépült a korábbi falu résszel, ezért ha Oroszlányon járunk többször érzékelhető bizonyos részekben a falu jelleg is. A legmagasabb pontja a 216 méteres Haraszt - hegy, mely csúcsán található a Víztorony, mely a város egyik jelképe is. Északkeleti részen terül el a közigazgatásilag a városhoz tartozó Majkpuszta. Nyugati határon a Vértes Erőmű ZRT. hűtőtava található, amely az Által - ér felduzzasztásával készült mesterséges úton. Az oroszlányi medencét keleti résznél a Vértes-hegység mészkőrögei, délnyugatról Pusztavám, nyugatról Dad agyagosított földjei és északról dolomit és mészkő rögök határolják. A Vértes-hegység 400 km² területének csak kisebbik része esik Komárom-Esztergom megyébe, mégis ami itt található az lenyűgöző látványt nyújt az itt élőknek és az ideérkező turistáknak egyaránt. (Orbán F. 2004)

„Oroszlányt a föld mélyének kincse, a szén tette várossá. Ma már bányáinak jövője bizonytalan.”¹ Ez alapján kijelenthető, hogy a barnaköszén meghatározó szerepet játszott a város életében. Földtanában röviden az alábbi folyamatok voltak a legfontosabbak.

A mezozos aljzatban kréta időszaki mozgások miatt jelentős mértékű domborzati különbségek alakultak ki. A középső – eocén idején tengerelöntés következtében jelentős kőszéntelepek keletkeztek.

¹ Molnár F. (szerk.) (2004): Oroszlány kincsei

A bányászat története a környéken, Tatabányán indult meg, amely szintén egy nagy múltú bányászváros a térségben, itt 1896-tól 1987-ig folyt a termelés. Ezt követően a városnak már csak a hagyományaiban létezik. A bányászat viszont manapság az M1-es autópálya közelsége és a jó fekvés segíti, hogy jelentős iparváros legyen a bányászat nélkül is, mely sok munkahelyet teremtett. Oroszlányon 1937-től kezdődött a bányászat időszaka és a hozzá közel lévő településen, Pusztavámon 1944-től. Az eocén program keretében 1981-ben termelésbe állították a Márkus hegyi - Bányaüzemet, amely ma Magyarország egyetlen működő mélyművelésű szénbányája. (Dövényi Z. szerk. 2010)

Fontos még kiemelni az alábbiakat: „*A Vértes északi peremén elhelyezkedő Majk alapközete a mélyben található középkori (kréta) mészkő, dolomit, márga és az eocénban keletkezett agyag, jégkorszaki lösz és homok. A löszön, ahol kivágták az erdőt jó termőtalajok keletkeztek. A parkerdő alatt jelentős kőszéntelepek vannak, nagy részét kibányászták, de a műemlék épületre való tekintettel a szén kitermelést leállították.*”² A majki kastély és remeteség épületein így is vannak repedések, melyek szemmel láthatóak, de a szerencsére időben leállított bányászati hatások miatt a további romlások nem következtek be.

Éghajlatát tekintve mérsékelt hűvös, illetve mérsékelt száraz éghajlatú kistáj. Napsütéses órák évi összege 1950 alatt szokott lenni egy kevéssel, a nyári évnegyedben 780 óra. Télen 180 óra körüli a napfénytartalom. A hőmérséklet évi átlaga délen 9,5 °C körüli, északon pedig eléri a 10,0 °C-ot. A nyári félévnek a középhőmérséklete 16 °C körüli. A térség vidékein az évi csapadékmennyiség 580-600 mm. Az uralkodó szélirány a nyugati, de a gyenge szeleknél az észak – keleti szél gyakorisága is megnő. Átlagos szélesség 3 m/s alatt van. A szántóföldi részeknél kiemelhető, hogy kevésbé hő- és vízigényes kertészeti kultúrtájnak kedvező ez az éghajlat. (Dövényi Z. szerk. 2010)

Vízrajzánál kiemelhető, hogy a Vértes lábánál folyik az Által-ér, melynek vízgyűjtő területe: 521 km². Oroszlányon keresztül folyik a Kertaljai, továbbá a Svandabergi és a Labanc patak. Ezeket általános iskolás koromban havonta egyszer egy vízmérés keretében felmértem tanárommal és iskolás társaimmal. A szennyezett víz ellenére gazdag élővilága van. Folyami rákokkal, tegzesekkel és bolharákokkal is találkoztunk a patakmerés folyamata alatt. Majkpuszta és Oroszlány vizeit is az Által-ér gyűjti össze. Majkpuszta bővizű patakja a majki patak, melynek bő, és vize három mesterséges tavat táplál. A tavakat

² Molnár F. (szerk.) (2004): Oroszlány kincsei

a szerzetesek alakították, a középső tó a legnagyobb, amely az 5. képen látható. Ezen a tavon egy vízimalom is működött. (Orbán F. 2004)

*5. kép: Majkpuszta – középső mesterséges tó
(Saját forrás)*

A térség hegységeiben jelentős mennyiségű karsztvíz található. A bányászat itt is éreztette hatását, mivel a karsztvíz szintje jelentősen lesüllyedt. Oroszlányban és a környéken több tiszta vizű forrás is elapadt. Legnagyobb mesterséges tó a környéken a Bokodi-tó, mely az Által - ér felduzzasztásával készült és mely az erőmű hűtő tava is egyben. Különlegessége, hogy vize télen sem fagy be, így horgászatra egész évben alkalmas, ezért is az itt élők egyik kedvelt pihenő és horgászhelye. (Orbán F. 2004)

*6. kép: Bokodi hűtő tó, háttérben pedig a Vértesi Erőmű Zrt. látható
(Internetes forrás)*

Talajáról az alábbiak mondhatók el: a völgyeségi kistáj két különböző kőzet határán van, a triász mészkő és a dolomit valamint a laza üledékes kőzeten. A völgy peremének löszös és homokos üledékeinek szinte azonos megoszlásban agyagbemosódás barna erdőtalajok, illetve barnaföldek alkotják. Vízgazdálkodás szempontjából a homok mennyisége szerint változik, így lehet kedvező és kedvezőtlen. Ezért termékenységi besorolása is ennek megfelelően változó. Az erdősültség 20% a legmagasabb arányban 60% szántó terület, 10% szőlőként és 5% legelőként hasznosítanak. (Dövényi Z. szerk. 2010)

Flóravilágáról a következő mondható el röviden: „*Oroszlány természetes növénytakarója tölgy volt: kocsánytalan tölgy, molyhos tölgy, kocsánytalan tölgy, mely gyertyánnal, szillel, juharral keveredett, de találunk bükköt is. Az erdőgazdálkodás ezeket a fajokat termelte ki, és így uralkodóvá vált a csertölgy. Így természetes növénytakarója a cseres – tölgyes, mely az alapkőzeten alakította a barna erdei talajt.*”³ Emellett pedig változatos élőhelyei vannak, de ki kell emelni a bányászat hatásait is, melynek következtében táj sebek is vannak, ilyenek például a meddőhányók.

Faunavilága rendkívüli különlegességet mutat, ezért hazai és külföldi kutatók is tanulmányozzák. Én az emlős állatait emelném ki, melyek közül a területen megtalálható a nagy pele, vadmacska, róka, őz, szarvas, magyar földikutya és a menyét is. Illetve ezeken kívül még nagyon változatos az ízeltlábúak törzse is a területen. (Orbán F. 2004)

³ Molnár F. (szerk.) (2004): Oroszlány kincsei

2. 3 Múlt és jelen

Oroszlány múltját történelmi szempontból a TDK dolgozatomban csak röviden vizsgálja, mivel ebből a témából is külön dolgozatot lehetne írni. A térség már az avarkorban is lakott volt, mely azzal bizonyítható, hogy a vasútállomás közelében a volt szénosztályozónál 1957-ben feltárták az első avar kori temetőt. A második temetőt 1973-ban tárták fel Borbála-telep még beépítetlen dombján. Itt női ékszereket, mint például gyöngyök, ezüst és bronz karpereceket és fülbevalókat találtak. Továbbá férfi fegyverek mellett állatsontokat és italtartó favödrökre bukkantak. 1701-ben új jobbágyok, evangélikus szlovákokat telepítettek a környékre, ahol adómentességet, szabad vallásgyakorlatot ígértek és ahova szabadon házakat tudtak építeni. Ekkor jelentős erdőirtás ment végbe, jelentős fakitermelés és mészegetés is zajlott. Ezt követően fordult a város sorsa a barnaköszén megtalálásával az 1930-as években. Az első bányát 1939-ben nyitották meg és 1950-ben bontakozott ki a széntermelés. Ekkor élte Oroszlány is a virágkorát véleményem szerint. 1954 március 20-án nyilvánították várossá Oroszlányt. Jelenleg 2014-ben ennek a dátumnak különös hangsúlya van, mivel a város most ünnepli 60. születésnapját. *(Wér. V. szerk 1979)*

2. 3. 1 Oroszlány jelenleg

„Oroszlányban igazán műemlék értékű alkotás nincs, hiszen a város igen fiatal. Mégis meg kell említeni egy-két alkotást, amely majd műemlékké érik az idők folyamán. Ilyen a Városkapu, amely 1958-ban épült, és Oroszlány egyik legjellegzetesebb épülete. Az 1960-as évek elején - a formáját tekintve - az országban talán egyedülálló víztorony épült. A város főutcájára merőleges épületek oldalát különböző művészek által készített színes sgraffitók díszítik, valamint több képzőművészeti alkotás található a tereken, utcákon, háztömbökön. Tekintettel arra, hogy Oroszlányban a bányászkodás már csak rövid ideig végezhető gazdaságosan, ezért különös jelentőségű, hogy néhány lelkes szakembernek köszönhetően Bányászati Múzeumban, élethű közegben ismerkedhetnek meg a fiatalok is a bányászat múltjával, a bányász hagyományokkal és a bányászkodás rekvizitumaival. A múzeum ritka, szép és gazdag ásványgyűjteménye sem mindennapi látványosság a kövek szerelmeseinek. A másfél évszázados török hódoltság után elnéptelenedett vidékre szlovák telepesek hozták vissza az életet a 18. század elejétől, s e jelentős létszámú magyarországi kisebbség térképén Oroszlányt azért is jegyzik, mert hűen berendezett Szlovák Tájházával tiszteletre méltóan ápolja az előző generációk emlékét. Az ófalu evangélikus temploma és a város közelmúltban

épített katolikus temploma is megér egy-egy látogatást. A környék horgásztavai közül külön is meg kell említeni a hőerőmű hűtőtavát, amelynek horgászállásait télen is látogathatják a sport kedvelői.”⁴

A KSH 2014. január 1-jén közzétett adat alapján, Oroszlány lélekszáma 18.139 fő volt. A korábbi évekhez képest csökkenést figyelhetünk meg, amely bizonyos mértékben a demográfiai csökkenéssel is magyarázható, de az elvándorlás is jelen van a térségében. Az itt élő kisebbségek közül a roma és szlovák kisebbséget emelném ki. A térség közlekedése kiváló, mind közúton, mind vasúton nagyon jól megközelíthető. Illetve egy kisebb repülőtér is található a közelben kis repülőgépek számára, de felkapott a vitorlázó repülés is. A bányabezárásra pedig megoldást az Ipari Park jelenthet. Itt folyamatos bővítések és fejlesztések zajlanak.

⁴ Oroszlány város honlapja

2. 3. 2 Majkpuszta

Környe és Csákvár közötti úton, illetve Oroszlányról a Majki úton továbbhaladva érhető el a majki kamalduli remeteség. A kamalduliak negyedik magyarországi remeteségét Esterházy József segítségével építették meg a 18. században. Quirinium nevezetű római telep köveiből. A szigorú rendet bencés szellemben Szent Romuald alapította 980 körül az itáliai Arezzo környékén lévő Camaldoliban. Majkon 17 remetelak található, melynek oromfalán címerek láthatóak (*Esterházy, Cziráky, Erdősy*). A házakhoz egy kisebb kert is tartozik, ahol korábban a remeték dolgoztak. Jelenleg egy ház bemutató helyként működik és itt a falakon egy fotókiállítás is látható a lengyelországi kamalduli szerzetesek életéből. A házak végén áll a volt 18. századi Esterházy – kastély. Fontos kiemelni a korábbi templomot, melynek ma már csak a barokk tornya maradt fent. A különlegessége, hogy a toronyból minden negyedóránként Esterházy Pál Harmonia Caelestis című zenei gyűjteményéből lehet hallani részleteket. Az óratorony óráját műholdon érkező jelek vezérlik. (Balogh F. 2007)

Fontos kiemelni a majki kastély környezetét és annak történetét is: „A kastélyt délkeletről övező területet parkká, a kor főúri divatja szerint angolparkká varázsolták. Ritka s értékes fakülönlegességekkel telepítették be. Találhatók itt ma örökzöldek (a torony is ezzel lett befutattva), japán és mocsári ciprusok, lucfenyő, platánok, juhar- és hársfák, lucfenyők, platánok, juhar- és hársfák, kocsányos tölgyesek és még több más fafajta.”⁵ Így érzékelhető leginkább Majk, ember és természet közötti kapcsolata és ez az érc ami miatt kedvelt helyé válhat a későbbiekben az ideérkező turisták személyében.

2. 3. 3 Vértesszentkereszt

Oroszlány városától délnyugatra, a Vértes erdejében jelenleg nehezen megtalálható helyen fekszik a vértesszentkereszt bencés apátság és templom kiemelkedő értékű romjai. Az apátságot 1140 körül Csák Ugrin kalocsai érsek építette. 1146-ban találkozunk első írásos emlékével. A török hódoltság következtében pusztult el. Eredetileg két homlokzatú tornyos, háromhajós templom nyugati záró fala és szentélye még jelenleg is áll. A főapszisa háromlevelű lóhere alaprajzú, viszont a mellékhajó apszisa félköríves. Csekély félmagasságú része maradt meg a bencés monostornak.

⁵ Kulcsár E. M. (1987): Majk története

A legszebb és legértékesebb kőfaragványokat Tatára a Cseke-tó partján található Eszterházyak parkjába levő műromokhoz szállították el. Az apátság romjait az 1980-as években konzerválták. (Balogh F. 2007)

Véleményem szerint nagyon magas eszmei értékkel rendelkezi a vértesszentkereszti rom, és mégis sok ember számára ismeretlen. Akik pedig arra kirándulnának neki is gondot okoz az odatalálás a táblázottság hiánya miatt.

2. 3. 4 Várgesztes

7. kép: Várgesztesi Villapark légi felvételtől
(Internetes forrás)

Várgesztesre Környéről a hegység belsejébe vezető úton juthatunk el. Ez a hely nevezhető a legjobban turisztikai desztinációs központnak a térségben. Mivel itt található hazánk első négycsillagos üdülőfaluja a Villapark. A Gesztesi vár is itt található, néhány perces sétára a vár alatti parkolóból. A vár 385 m magasban fekszik, ahonnan gyönyörű kilátás látszik az egész vidékre. A 14. században építették a téglalap alakú királyi várat, amit az 1980-as években állítottak helyre. Ekkor benne turistaház és éttermet alakítottak ki. A fő falakat vastag védőművek veszik körül. A környék híres volt nagy vadászatairól is. A jelentős vadászatoknak irodalmi bizonyítékai is vannak. Például Vörösmarty Szép Ilonka című elbeszélő költeményének a helyszínét is erre a vidékre helyezik. (Balogh F. 2007)

A Villapark a 7. képen látható. Az üdülő faluról röviden: „*A 125 házból álló park, csendes zöldövezetben, friss levegőjű erdők és gyönyörű tavak közelében található, számos szolgáltatással rendelkező üdülőfalu. Villái Komárom-Esztergom Megyében, a Vértes hegység ölelésében Várgesztes falutól 2 km-re található*”⁶ A hely kellemes kikapcsolódást tud nyújtani a pihenni vágyóknak és kiemelendő, hogy nagyon sok holland turista keresi fel.

⁶ itthon.hu internetes oldal honlapja

III. Turizmus fejlesztési lehetőségek

3. 1 Természeti és kultúrtörténeti értékek bemutatása a térségben

Korábbi tanulmányaim során Oroszlány és környékét kutattam a természeti és kultúrtörténeti értékei alapján. Az értékelésnél több tényezőt vizsgáltam, melyek között szerepelnek olyan szempontok, mint például: egyediség, idegenforgalmi jelleg, történelmi, tudományos, ökológiai, oktatási jelleg. Ezeket egy táblázatban összesítettem, amely a mellékletekben található kulturális és természeti értékelő táblázat címen. Az összesítés eredménye pedig a 7. ábrán látható. A táblázatból kitűnik, hogy a Majki kastély kapta a legtöbb pontot, így a legfontosabb kultúrtörténeti értéknek számít a térségben, őt a Szlovák tájház és a Vértesszentekereszti rom követi. Véleményem szerint ezek az értékek fontos idegenforgalmi helyszínek. A listában még szerepelnek egyedi Oroszlányra jellemző színhelyek, melyek a maguk módján szintén sajátosak, de kiemelném még a 7. helyen szereplő XX. aknát, amely ma Bányászati Múzeumként működik, a 8. helyen lévő Majki erdőrészletet, mely fontos természeti tájértéknek számít. A kapott eredményeim végén található alacsony pontszámot kapó természeti tájértékek ugyan nem meghatározóak, de fontos szerepük van, hiszen a táji környezetet teszik esztétikusabbá. A Majkon található Angol park, sok turistának kedvelt pihenőhelye és nem egyedi mégis elő szeretettel töltik itt az emberek az idejüket.

Vonzerőleltár

Számok	Típus	Tájérték	Értékelés
1	Kultúrtörténeti tájérték	Majki kastély	44
2	Kultúrtörténeti tájérték	Szlovák Tájház	40
3	Kultúrtörténeti tájérték	Vértesszentekereszti rom	38
4	Természeti tájérték	Településszerkezet	33
5	Kultúrtörténeti tájérték	Sgraffitók	30
6	Kultúrtörténeti tájérték	Régi temető	28
7	Kultúrtörténeti tájérték	XX. akna	28
8	Természeti tájérték	Majki erdőrészlet	26
9	Kultúrtörténeti tájérték	Bányász szobor	26
10	Kultúrtörténeti tájérték	Majki vízimalom	25
11	Természeti tájérték	Majki tó	24
12	Kultúrtörténeti tájérték	Majki kápolna	24
13	Kultúrtörténeti tájérték	Víztorony	21
14	Kultúrtörténeti tájérték	Városkapu	21
15	Természeti tájérték	Angol park	20
16	Természeti tájérték	Egyedi látványkép	19
17	Természeti tájérték	Városi tó	19
18	Természeti tájérték	Hegy előtti táj	18

8. ábra: Vonzerőleltár Oroszlány és térségében

(Saját forrás)

A legnagyobb potenciál a környéken Majk, de ki kell emelni Várgesztest is, mely a térségben leginkább képviseli a turizmust, Gesztes vára is itt található, mely jelenleg nem látogatható rossz állapota miatt, a turizmus fejlesztése témakörében ezzel a témával is foglalkozok a továbbiakban.

3. 2 Turizmus fejlesztés

*9. ábra: Majki kastély
(Saját forrás)*

A belföldi turizmus a SZÉP kártyának köszönhetően dinamikusan bővül, az emberek szívesen utaznak és keresik fel a népszerű helyeket. De sajnos Magyarországon a turizmusban meghatározó szerepet játszik az időjárás is. Balatoni régió egyik fő problémája, hogy rossz idő esetén nem tud megfelelő programokat kínálni, így az odalátogató vendégek száma jelentősen lecsökken hűvös és rossz idő esetén. A Balaton mellett egy másik jelentős idegenforgalmi helyszín még a Velencei – tó, mely szintén hasonló problémával rendelkezik. Erre kínál megoldást Oroszlány és térsége. Hűvösebb idő esetén egy kellemes kirándulást lehet tenni Majkra. (8. ábrán látható) Illetve egy összeköttetést lehetne megvalósítani a Vértes és Velencei - hegység között, hogy jó idő esetén is a Velencei – tó környékén tartózkodók egy napos kirándulás keretében a környező területekre látogassanak. Ezzel a témával már többen is foglalkoztak, de az én meglátásom szerint is egy komoly lehetőséget jelent.

Oroszlány és térségében véleményem szerint az ökoturizmus, kulturális turizmus szorosan kapcsolódva a vallási turizmushoz, továbbá a horgászturizmusnak vannak lehetőségei. A jövőben pedig a bányászati múlt miatt fontos lehet az örökségturizmus és az ipari turizmus.

Komárom – Esztergom megyében a turizmus főként Esztergom és környékére korlátozódik, továbbá Komáromra a fürdő és az erőd miatt, illetve Tatára, ahol a Víz – zene virág fesztivál is zajlik, ami ma, Magyarország egyik kedvelt családi fesztiválja. A megye déli részén ipar és bányászvárosok miatt nem jelent meg a turizmus, pedig az infrastruktúra kiváló, hiszen az M 1-es autópálya átszeli a megyét és így kiváló megközelítése van a térségnek, így Oroszlány és környékének is.

Oroszlány és térségének olyan fejlesztésekre van szüksége, mely az itt lakók életminőségét javítja és lehetőséget nyújt másodcélú törekvésre, a turizmus kialakítására. Amit kiemelnék, hogy jelenleg is történt fejlesztés, a tervek szerint 2015. tavaszán kerül átadásra a nagy közönség számára a Majki kastély, amit rendkívüli színvonalon újítottak fel, mely beruházás nagy jelentőségű volt és Európai Unió forrásából közel 800 millió forintba került. Így a látogatókat egy magas színvonalú kastély rész fogadja. Viszont a cellaházak és az óratorony nem került felújításra. Az állagmegóvás érdekében, illetve a hely különleges kultúrtörténeti értékeire való tekintettel a renoválást folytatni kell, hogy még inkább érdemes legyen felkeresni a helyet. Különleges attrakcióként akár néhány elkerített házba újra szerzeteseket lehetne költöztetni és ez emelné a hely értékét is. A kastélyban idegenvezetés is zajlik, továbbá néhány cellaházat szállásként is ki lehet bérelni, ami véleményem szerint is egy különleges attrakció. A kastély területén található egy angol park, mely szintén felújításra szorulna, új padok kihelyezése és a környéken lévő információs táblák teljes cseréje szükséges lenne. Szükséges lenne a kastélyhoz vezető út teljes felújítása is, mivel nagyon rossz állapotban van és elképzelhetőnek tartanám egy nagyobb parkolóhely létesítését is, a Majki tó mellett, ahol a nagyobb autóbuszok is kényelmesen meg tudnának állni és várakozni, mert jelenleg kifejezetten autóbusz parkoló megálló nincs a környéken. Pedig turistacsoportok szoktak érkezni a kastélyhoz. Vendéglátóhely működik, a tó partján, mely a jelenlegi igényeket ki tudja elégíteni és kiemelném, hogy nagyon kellemes atmoszférája van. Emellett még a kastély környékén több fából készült hulladékgyűjtő kihelyezését tartanám fontosnak, mivel a szemetelés fő probléma az erdei környezetben.

Pozitívumként kiemelném, hogy októberben Majk és környéke megjelent egy internetes portálon, ahol beválasztották a TOP 10 őszi kirándulóhely közé. Így a térség marketing célú erősítése is fontos lenne, továbbá, hogy Majk a köztudatba is bekerüljön, és az emberek tudjanak róla és ismert legyen.

Folyamatban van a Celli Szűz Mária Kápolna felújítása is a Vértes Erdő ZRT jóvoltából, mivel az erdészeti vállalat felismerte a kultúrtörténeti értékek fontosságát. Jelenleg a felújítás még csak az elzárással kezdődött és adományok gyűjtése is folyamatban van. De remélhetőleg a kápolna felújítása hamarosan elkezdődhet, és a megújulás növeli a térség színvonalát is.

Fontosnak tartom a környezeti nevelést és az ember és környezet kapcsolatát. Ezért a majki parkerdő kiváló helyszín lenne egy tanösvény létrehozására is. Így a közeli iskolás csoportok számára is kedvezne ez a beruházás, de a környéken élők is szívesebben sétálnának ilyen helyszínen és az ökoturizmus is fellendülhetne.

A Vértes – hegység is komoly vonzerőt jelenthet, mivel több túraútvonal is vezet és a régebbi bánya utak kiváló lehetőséget jelentenek akár gyalog vagy akár kerékpáros túrákhoz. Oroszlány 2014-ben volt 60 éves, ezért a városi túraszakosztály a KÓSZÁK, idén egy nagyszabású 60 km-es túrát is indított. Az úgynevezett VÉRKÖR is az ő szervezésüknek köszönhető, mely az első olyan túra hazánkban, ahol telefonos applikáció felhasználásával zajlik a túra. Egyre több túrázó érkezik a környékre és az idén szervezett teljesítménytúra is nagyon sokakat megmozgatott.

A kerékpár utak fejlesztése is egy kiemelt feladat, fontos lenne ennek a későbbi bővítése. Jelenleg kerékpárút csak Oroszlány fő utcáján létesült, melyet a városlakók előszerzettel használnak. Viszont fontos lenne ezen út meghosszabbítása a kirándulóhelyekhez, mely még inkább bekapcsolná a körforgásba ezeket a helyszíneket. Illetve a kirándulóhelyszínekről már az erdei utakon könnyebben lehet eljutni több helyszínre is.

Nem utolsó sorban, jó lenne a bánya bezárást követően a bánya olyan célú átalakítása mellyel egy látogatóközpontot lehetne létrehozni és szigorú biztonsági előírások mellett interaktív bányalátogatást lehetne vezetni. Ezáltal egy különleges, Magyarországon egyedülálló turisztikai attrakció valósulhatna meg.

IV. Kutatási eredményeim bemutatása

Primer kutatásomat egy három oldalas kérdőív segítségével végeztem. A kérdőív összesen 17 kérdést tartalmazott. A kérdőívezés során 70 db kérdőív került kiosztásra a Hamvas Béla Gimnázium és Szakképző Iskolában, melyből 59 db érkezett be. Internet segítségével az Oroszlányhoz kapcsolódó csoportokba került kihelyezésre melyből összesen 142 db érkezett be. Az összes beérkezett kérdőívek példányszáma: **201 db**, amely még nem reprezentatív jellegű, de nagymértékben törekedett a minta a minél szélesebb korosztály lefedésére. A felmérés 2014. őszén zajlott le.

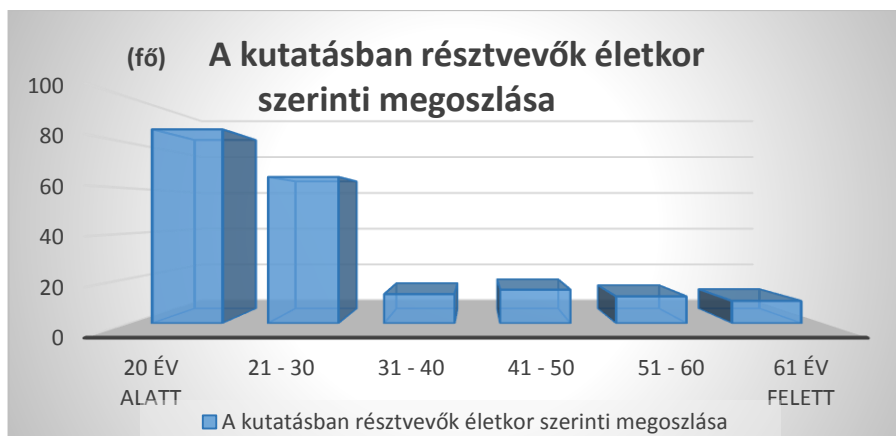
A felmérésben résztvevők nemének megoszlását az 10. ábra mutatja, amelyből kitűnik a nők jóval magasabb százalékban töltötték ki a kérdőívet, mint a férfiak.

10. ábra: A felmérésben résztvevő személyek nemének megoszlása

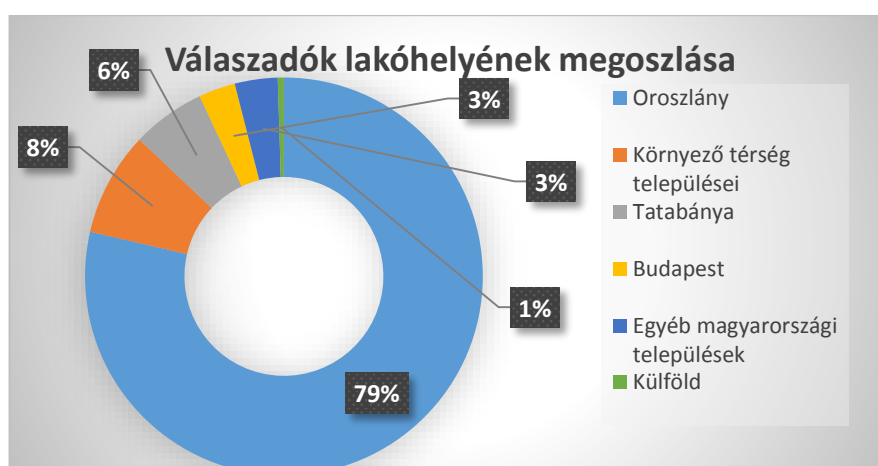
(Saját forrás)

A kutatásban résztvevők életkor szerinti megoszlását egy saját magam által meghatározott csoportosítás szerint végeztem, amely majd a későbbi elemző munkámban volt segítségemre. A 11. ábra jól érzékelteti a személyek megoszlását és kitűnik, minden korosztály megfelelően reprezentálta magát a válaszadás kapcsán. Fontos volt, hogy a fiatalok nagyobb arányban szerepeljenek, hiszen a kutatás magát a jövőbeni elképzeléseket érintette.

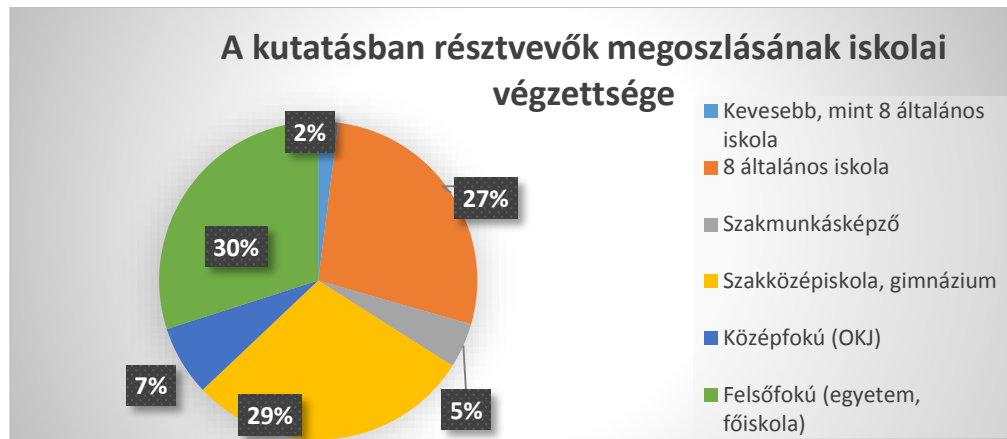
11. ábra: A kutatásban résztvevők életkor szerinti megoszlása
(Saját forrás)

A válaszadók lakóhelyének megoszlása azért fontos, mert a kérdőív az Oroszlányhoz kötődő csoportokba/oldalakra került kiosztásra. A 12. ábra mutatja be a pontos eloszlást, ahol látható, hogy 79% akik Oroszlányt jelölték meg lakóhelyüknek és 21% volt azok aránya, akik jelenleg más településen élnek, de kötődnek Oroszlányhoz. Több diák is kitöltötte a kérdőívet, így ők sok esetben a kollégiumi vagy albérleti tartózkodású helyüket adták meg. Az ábrán kitűnik, hogy a környező térségekről csak kis százalék, összesen 3% válaszolt a kérdésre. Illetve Oroszlány mellett a visszaérkező válaszok lakóhely szerint Tatabányáról és Budapestről érkeztek. Külföldről mindössze 1%. A jelenleg nem Oroszlányban élők is foglalkoznak Oroszlány jövőjével és ezt az írásos rész is tükrözi a válaszadásnál.

12. ábra: Válaszadók lakóhelyének megoszlása
(Saját forrás)

A kutatásban résztvevők iskolai végzettsége a 13. ábrán látható. A résztvevők legnagyobb százaléka 30%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Szakközépiskola, gimnáziumi végzettséggel rendelkezők pedig 29% a 8 osztályos általános iskolai végzettségűek aránya 27%.

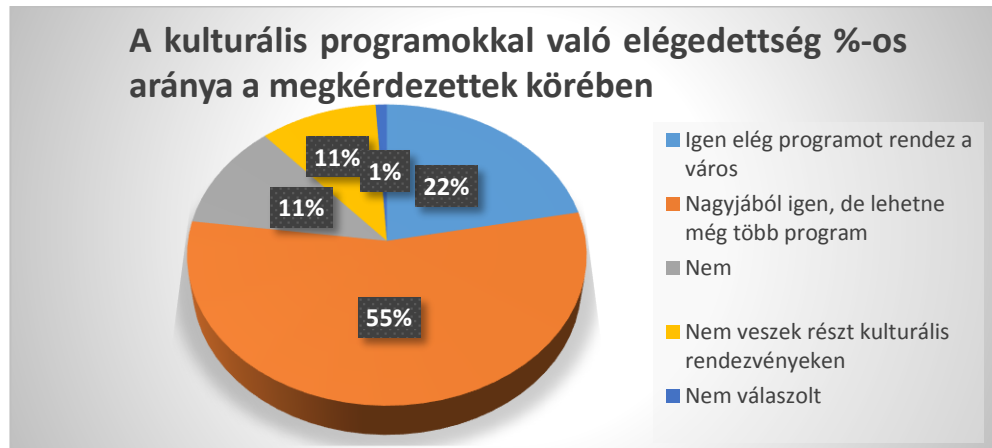
13. ábra: A kutatásban résztvevők megoszlásának iskolai végzettsége
(Saját forrás)

A kérdőív első része Oroszlány különböző szempontok alapján történő megítélésére koncentrált. A 14. ábra mutatja, hogy a válaszok alapján a megkérdezettek Oroszlány fejlődését miként értékelték. 1-től 5-ös skálán lehetett osztályozni, ahol az 1-es nem fejlődött és 5-ös, a nagyon sokat fejlődött választ jelentette. A diagramból látható a válaszadók nagytöbbsége, 98 fő fejlődést hármásra értékelte, ami egy közömbös válasz. Azt jelenti, hogy szerintük a város fejlődött is, meg nem is. Az adatok eloszlása inkább a pozitív irányba mutat, hisz összességében többen adtak hármasnál jobb osztályzatot, mint gyengébbet.

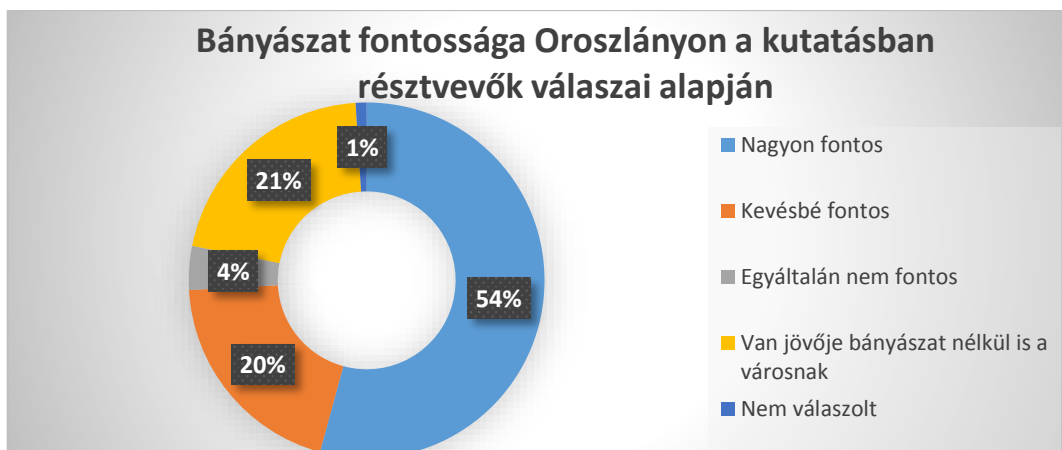
14. ábra: Oroszlány város fejlődésének értékelése a válaszadók alapján
(Saját forrás)

Egy város szempontjából nagyon meghatározó a kulturális élet, a kérdőívben a városban zajló kulturális programokkal való elégedettséget is vizsgáltam. Az eredmény a 15. ábrán látható. A válaszadók többsége nagyjából meg volt elégedve, de úgy gondolják, lehetne még több programot is rendeznie a városban, ez a válasz 55%-ot tett ki. A válaszadók 22%-a teljesen meg volt elégedve a kulturális programokkal. Bizonyos réteg nem jár kulturális rendezvényekre, jelen esetben 11%-a a kérdőív kitöltőinek. 11% pedig akik egyáltalán nincsenek megelégedve a kulturális rendezvényekkel.

*15. ábra: A kulturális programokkal való elégedettség %-os aránya a megkérdezettek körében
(Saját forrás)*

A kérdőívnek egy meghatározó kérdése a bányászat fontosságára utaló kérdés Oroszlány városban. Jelenleg nagy aktualitása is van, mivel 2014 október végén jelentették be hivatalosan is a csoportos létszámleépítést, amellyel még biztosabbá válik a bánya bezárása. A kérdést és a bányászat jövőjét a 16. ábra vizsgálja, amelyekből kitűnik, hogy a kutatásban résztvevők 54% nagyon fontosnak tartja a bányászatot. Azt azonban ki kell emelnem, hogy elsősorban az idősebb korosztály gondolja úgy, hogy fontos a bányászat. A fiatalok véleménye alapján kevésbé fontos, 20 % mondta ezt, 21 % pedig úgy tartotta, hogy a városnak van jövője bányászat nélkül is.

*16. ábra: Bányászat fontossága Oroszlányon a kutatásban résztvevők válaszai alapján
(Saját forrás)*

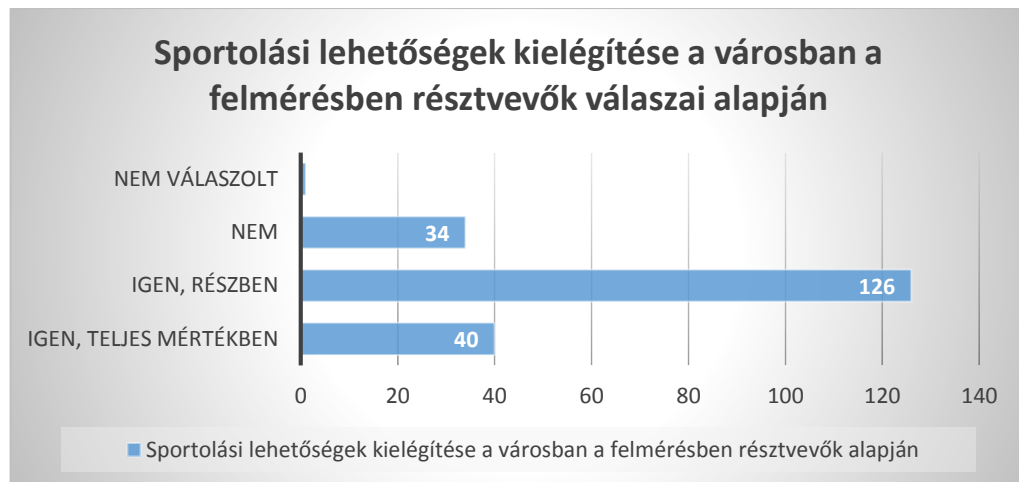
Az előző kérdéshez szorosan kapcsolódik a munkahely problémája. Egy nagy múltú bányászvárosban nagyon fontos kérdés hogy mi lesz a bányabezárás után a munkahelyekkel? Mára már kijelenthető, hogy a korábbi bányászváros jelzőt felválthatja az ipari város jelző, mivel mára már kijelenthető, hogy Oroszlány ipari városnak nevezhető, mert fejlett ipari parkkal rendelkezik, amely folyamatosan bővül és bővítéseket tervez. Ennek ellenére a kérdőívben résztvevők véleménye alapján, amely a 17. ábrán látható az emberek jelentős többsége 67 % úgy gondolja, hogy nem tud elegendő munkahelyet teremteni a város. Míg a válaszadók 32 %-a véli azt, hogy elég munkahelyet tud biztosítani, a résztvevők 1 %-a pedig nem válaszolt a kérdésre.

*17. ábra: A válaszadók véleménye alapján elég munkahelyet tud-e biztosítani a város
(Saját forrás)*

Az egészséges életmódhoz a sportolás és a sportolási lehetőségek elengedhetetlenek. Megkérdeztem, hogyan vélekednek a válaszadók a sportolási lehetőségekről. A 18. ábra mutatja be, hogy a felmérésben résztvevő személyek mennyire látják kielégítőnek a városi

sportolási lehetőségeket. Az összes válaszadó közül 40 személy válaszolt úgy, hogy teljesen kielégítőnek érzi, de kiemelkedő a 126 fő, akik részben, de meg vannak elégedve. 34 fő válaszolt úgy, hogy nincs megelégedve és 1 fő nem válaszolt. Így megállapítható, hogy a városban élők többsége részben vagy teljesen meg van elégedv a sportolási lehetőségekkel és e téren jó irányba halad a város.

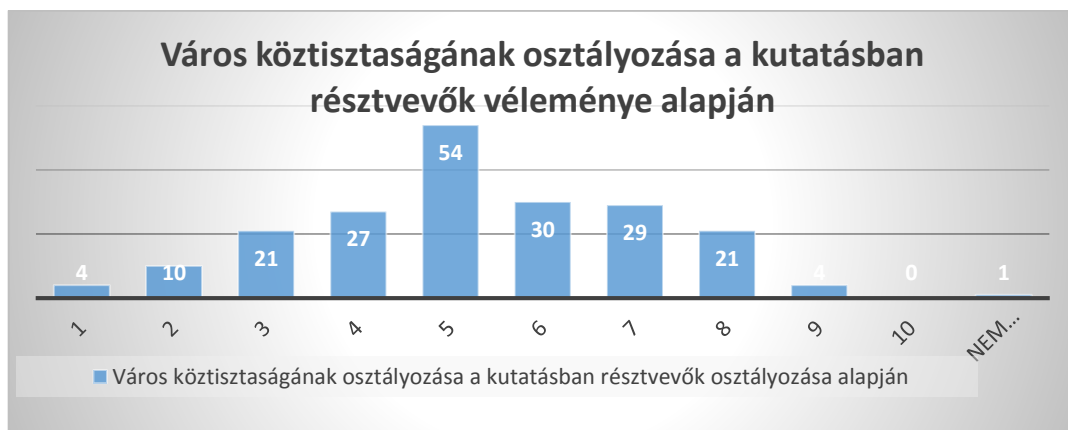
18. ábra: Sportolási lehetőségek kielégítése a városban a felmérésben résztvevők válaszai alapján
(Saját forrás)

Egy város életében a közbiztonság kérdése nagyon fontos, ezért a 19. ábrán látható a kutatásban résztvevők megállapítása Oroszlány város közbiztonságáról. A legmagasabb arányban azok vannak, akik egyáltalán nincsenek megelégedve, ez 37 főt jelent. 82 fő véli úgy, hogy többé kevésbé van megelégedve és 74 fő, akik nincsenek megelégedve. A turizmus fejlesztésnél kulcskérdés a közbiztonság, így a városnak ezt a kérdés vizsgálnia kellene és javítani az itt lakók biztonságérzetét.

19. ábra: A város közbiztonságának elégedettsége a válaszadók válaszai alapján
(Saját forrás)

A 20. ábrán a város köztisztaságának értékelése látható. Itt a megoszlás nagyobb változatosságot mutat az eddigi eredményeknél. A legtöbben az 5-ös osztályzatot választották, ami mutatja, hogy bizonyos szintű hiányosságok vannak és az emberek nem tudták egyértelműen eldönteni, hogy inkább tisztának vagy piszkosnak tartják a várost. Az, hogy ilyen a megítélés, véleményem szerint a látható, meg tapasztalható emberi felelőtlenségből adódik. A további adatokat elemezve kiderül, hogy összességében itt is a diagramra illeszthető eloszlási görbe jobbra tolódik el, az az inkább pozitív irányba hajlik, ha nem is erősen, a köztisztaság megítélése.

20. ábra: Város köztisztaságának osztályozása a kutatásban résztvevők véleménye alapján
(Saját forrás)

A dolgozat cím is „Oroszlány jövője...” így ez a kérdés a bányászatot követően második legfontosabb kérdés. A 21. ábra mutatja, hogy a válaszadók 74%-át foglalkoztatja Oroszlány jövőjének a kérdése és 26% azok száma, akiket nem foglalkoztat. Itt kijelenthető, hogy az emberek számára a jövő kérdése nagyon fontos, mind fiatal, mind idősebb generációban. Mégis a 26%-ban több fiatal volt, akiket nem foglalkoztat a jövő kérdése. A kérdésre minden válaszadó válaszolt. A kérdés csak az, hogy vajon mit gondolnak a jövőjükéről, hol képzelik el azt, azon válaszadók, akik itt nemmel válaszoltak.

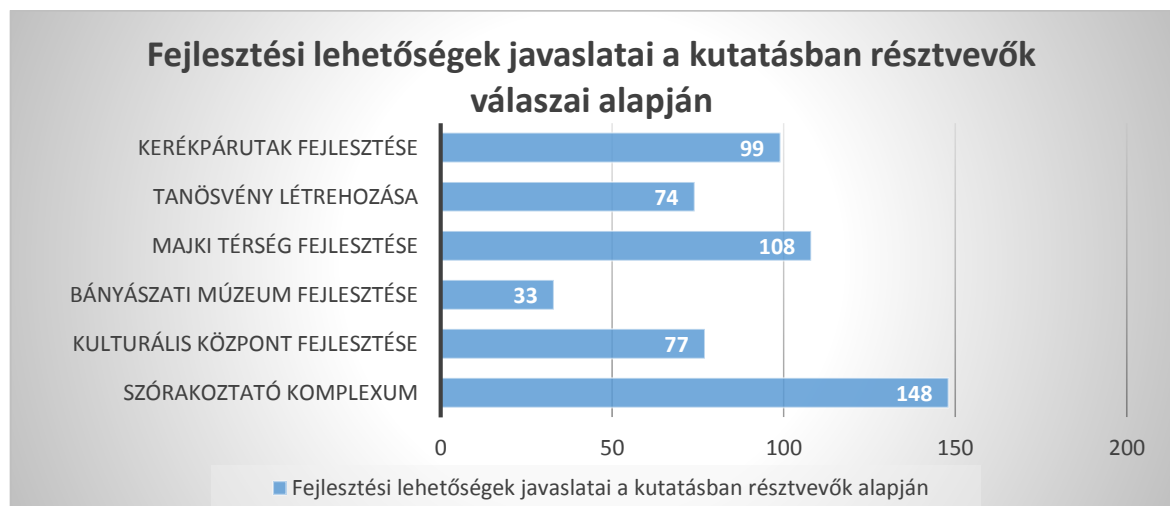
21. ábra: Oroszlány jövője milyen százalékban foglalkoztatja a felmérésben résztvevőket
(Saját forrás)

A 22. táblázat mutatja a kérdőív kitöltők rangsorát azokról a helyszínekről, ahol a legszívesebben kirándulnának. A legkedveltebb helyszín kérdőív kitöltők körében Majk és környéke. A résztvevők közül 104 fő értékelte a legmagasabb 5-ös osztályzattal. Ezt követi a Vértes-hegység erdei és Várgesztes, amelyek ma is nagyon kedvelt kiránduló központok. A válaszadók alapján Környe és Kecskéd kevésbé népszerű, illetve Oroszlány óvárosa is mindösszesen 16 db 5-ös osztályzatot kapott.

Rangsor	Helyszínek	5-ös osztályzat db száma (fő)
1.	Majk és környéke	104 fő
2.	Vértes-hegység erdeiben	94 fő
3.	Várgesztes	68 fő
4.	Vértesszentekereszti romok közelében	37 fő
5.	Haraszt-hegy	33 fő
5.	Bokodi - tó	33 fő
6.	Oroszlány, Szent Borbála tér	31 fő
7.	Környe	22 fő
8.	Oroszlány óvárosa	16 fő
9.	Kecskéd	12 fő

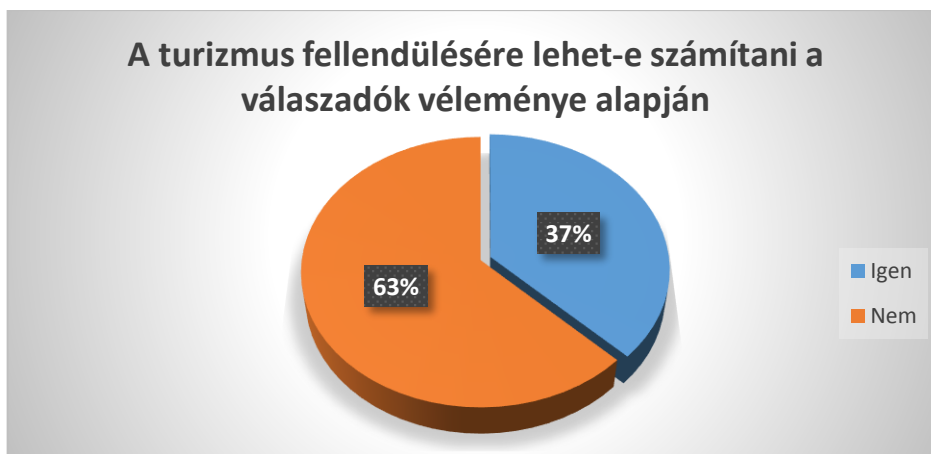
22. ábra: Helyszínek értékelése
(Saját forrás)

A fejlesztési lehetőségek javaslatait a kutatásban résztvevők válasza alapján a 23. ábra mutatja. Több választási lehetőséget lehetett megjelölni, így ezzel a lehetőséggel többen is éltek és egy fő legalább 2-3 választási lehetőséget is megadott. A legszembevetőbb fejlesztési javaslat a fiataloknak szóló szórakoztató komplexum létrehozása volt. Ezt a fiatal és az idős korosztály is egyértelműen fontosnak tartja. A további két fejlesztés a majki térségre és a kerékpárutak fejlesztésére irányul. Mind a két esetben fejlesztések már lezajlottak, de a felmérés résztvevői is fontosnak tartják ezen tényezők további fejlesztését. Meglepő eredmény, hogy a bányászatot fontosnak tartják, amely korábbi diagramból kiderül, de a bányászati múzeum fejlesztését nem. Így a bányászat inkább munkahely teremtés kapcsán él az emberekben és nem, mint a bányászati kultúra megőrzése és talán nem is tudják elképzelni, hogy nem csak egy statikus múzeumot lehet létrehozni, hanem interaktív is.

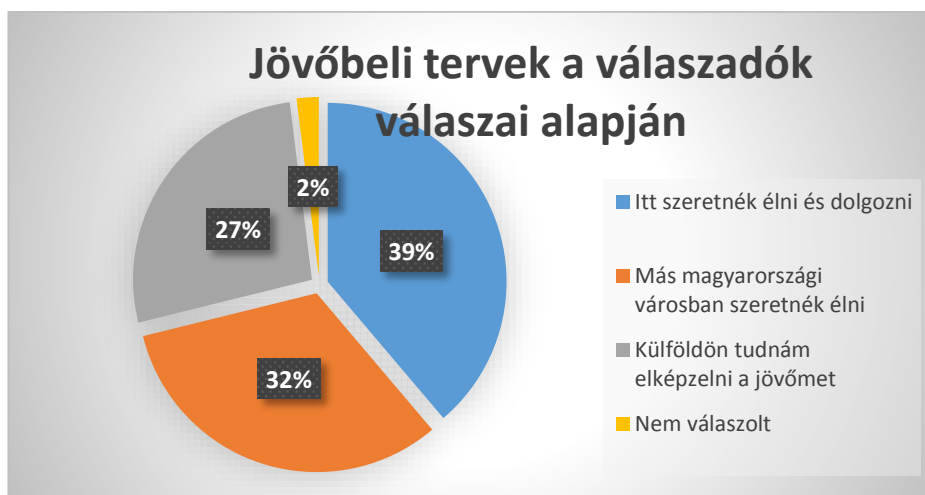
23. ábra: Fejlesztési lehetőségek javaslatai a kutatásban résztvevők válasza alapján
(Saját forrás)

A turizmus fellendülésére a válaszadók többsége nem számít. A 24. ábra mutatja, hogy 63%, szerint nem fog fellendülni a turizmus és pusztán csak a válaszadók kicsivel több, mint 1/3-a optimista a turizmus jövőjét illetően. A környéken élők nem tartják Oroszlányt és környékét turisztikai desztinációnak. Meglepő az, hogy a legjobban a fiatalok utasították el ezt a kérdést. Az idősebb korosztály ezzel szemben úgy véli, hogy fejlődhet.

24. ábra: A turizmus fellendülésére lehet-e számítani a válaszadók véleménye alapján
(Saját forrás)

A megkérdezettek jövőbeli terveiről adott válaszokat a 19. diagram tartalmazza. A válaszadók 39%-a gondolja úgy, hogy a városban szeretne élni és dolgozni 32%-uk, viszont más magyarországi városban szeretne élni 27%-uk pedig külföldön tudná elképzelni a jövőjét. Ez nagyon fontos adat, mivel látható, hogy a válaszadók számában is magas az az arány, akik el szeretnének költözni és ezzel a kérdéssel a városvezetésnek is foglalkoznia kell, illetve olyan döntéseket hozni, hogy az elvándorlást megakadályozzák. A kérdés további kutatást igényel, hogy meg tudjuk, mi az oka a nagyarányú elvándorlásnak és mi az, amivel a fiatalokat itt lehetne tartani.

25. ábra: Jövőbeli tervek a válaszadók válasza alapján
(Saját forrás)

A kérdőív utolsó kérdése a következő volt: „Ha ön lenne a Polgármester milyen fejlesztéseket javasolna?” Ezek közül néhány fontos észrevételt kiemeltem a dolgozatba, de ennél jóval több érkezett. A legtöbb véleménnyel személy szerint is egyet értettem és úgy gondolom több kutatásban résztvevő is fontosnak tartja Oroszlány jövőjének a kérdését.

„Normális kerékpárutak, amelyek nem akadályozzák a gyalogos közlekedést, fiatalok számára olyan hely, ahol normális körülmények között hideg időjárás esetében is el tudják tölteni a szabadidejüket.”

„Ipari park bővítése és fejlesztése”

„Sportcentrum építése, tópart tisztán tartása, kajak sport fejlesztése, uszoda és strand fejlesztése”

„Bányák újranyitását. Rengeteg munkahelyet biztosítana az oroszlányi munkanélküliek számára, arról nem is beszélve, hogy felháborítónak találom, hogy a bányászatra emlékeztető dolgokat teljesen meg akarják szüntetni”

„Közbiztonság növelése, Oroszlány rossz hírének enyhítése. A falu hagyományainak megőrzése és népszerűsítése, például májusfa döntés, szüreti felvonulás stb. Munkahely teremtés és közmunka program.”

„Meghosszabbítanám a kerékpárutakat, hogy minél több ember biciklizzen. Munkahelyeket létesítenék, ahol az emberek, nem csak gyárakban dolgozhatnak, mert szinte mindenki arra kényszerül”

„Sportprogramokat, melyek kapcsolódnak Majkhoz vagy akár Várgeszteshez és a részvétel minden korosztály számára lehetséges.”

„Olyan szabadidőközpontot vagy kirándulóközpontot érdekes programokkal, amilyenből nincs túl sok az országban, vagy csak Bp-en és szűk környékén található.”

„Több és minőségibb kulturális rendezvény helyi tehetségekre alapozva, állandó városi társulat és tehetséggondozás, több munkalehetőség biztosítása, a város köztisztaságának fejlesztése (ezzel munkalehetőséget is lehetne biztosítani)”

„Mindenképpen nagyobb hangsúlyt fektetnék Majkra és környékére, szorosabban a városhoz kötném (kiépített gyalog- és kerékpárutak segítségével pl.). A fejlesztéshez pedig majki programokat is kapcsolnék, mely turistákat vonzhat, bevételi forrás lehet illetve vonzerő a fiatalok, családalapítás előtt állók számára, hogy a városban telepedjenek le. Sokkal nagyobb hangsúlyt fektetnék a közbiztonság és köztisztaság kérdésére, mert értelmiségi fiatal családokat, csak rendezett, igényes, biztonságos lakóközösség tud vonzani. További munkahelyeket teremtenék, ami további húzóerőt jelenthet. Nagy hangsúlyt fordítanék, akár pályázati úton megvalósítható, korszerű, modern körbekerített játszótér kialakítására, bölcsődei, óvodai és iskolai fejlesztésekre.”

V. Konklúzió

A kérdőív kiértékeléséből arra a megállapításra jutottam, hogy a felmérésben résztvevők jelentős százalékát foglalkoztatja Oroszlány jövője. Viszont van számos olyan tényező, amely a város jelenlegi gyengeségének tekinthető, amelyeket a jövőben fejlesztenie kellene a városnak. A kérdőívet véleményem szerint komolyan vették, ami a válaszadásokból is tükröződik, s bár az utolsó kérdés nyílt kérdés volt, mégis sokan válaszoltak rá és fontos gondolatokat osztottak meg velem.

Oroszlány fejlődését közepesre osztályozták a legtöbben, de inkább pozitív irányba mozdult az osztályzás. Ami azt jelenti, hogy a város egy jó irányba kezdett haladni.

A város kulturális programokkal való elégedettségénél a válaszadók 55%-a nyilatkozott úgy, hogy csak nagyjából elégedett és lehetne még több program a városban. A válaszadók negyede elégedett teljesen a programok számával és a rendezvényekkel. Megállapítható, hogy több kulturális rendezvényre van szükség, ami sokakat meg tudna mozgatni.

A bányászat kérdése kulcs fontosságú, mivel a bánya bezárás meg fog történni. Így ez a legaktuálisabb kérdés a kérdőívben. A kutatásban résztvevők 54%-a véli úgy, hogy nagyon fontos a bányászat. Itt kijelenthető, hogy munka és munkahely szempontjából tartják lényegesnek. A válaszadók 21%-a gondolja úgy, hogy van jövője bányászat nélkül is a városnak.

Jelenlegi világunkban a munkahely kérdése is nagyon fontos, így erre a kérdésre irányult a következő kérdés. A válaszokból kitűnik a túlnyomó többség, a kérdőív kitöltők 67%-a gondolja úgy, hogy nem tud elég munkahelyet biztosítani. 32% gondolja úgy, hogy elég munkahelyet tud biztosítani.

A város nagy sport múlttal rendelkezik, több sportágban is eredményesen szerepelt a város csapata. Kiemelném a vízi sportokat, mint a kajak és a kajak póló sportágakat. Ennek nagy hagyománya is van a városban. A sportolási lehetőségek kielégítésénél úgy vélekedtek a kitöltők, hogy csak részben tudja kielégíteni a város a sportolási igényeket. Így ezen a területen is szükségesek a fejlesztések.

A város közbiztonságával a kutatásban résztvevők nem voltak megelégedve. A helyzet javítása azért nagyon fontos, mert a turizmus egyik általános feltétele, és ha nem megfelelő szinten valósul meg, akkor magának a turizmusnak is gátját jelenti. A javaslati résznél több észrevételem is lesz ebben a kérdésben.

Köztisztaság osztályozásának a kérdésében a kérdőív kitöltők 1-től 10-es skálán a legtöbben 5-ös osztályzatot adtak. 10-es osztályzatot nem adott egy válaszadó sem. A köztisztaság több városban is komoly probléma, amely jelentős részben emberi felelőtlenségből adódik. De a város vezetésének is választ kell keresnie erre a problémára.

A bevezető részben említettem Oroszlány jövőjének a kérdését, a kutatásomból kiderül, hogy a felmérésben résztvevők 74%-át foglalkoztatta a kérdés és 26% kitöltőt nem.

A megadott helyszínek osztályozásánál kitűnik, hogy Majk a legnépszerűbb hely, ahol a kutatás résztvevői szívesen töltenék a szabadidejüket. Ezt követik a Vértes-hegység erdei, majd Várgesztes. Meglepő eredmény, hogy a közeli településekre, mint például: Környe és Kecskéd nem szívesen mennének.

Fejlesztési lehetőségeknél a válaszadók a legfontosabbnak a fiatalok számára létrehozandó szórakoztató központot tartják. Legalább ennyire fontosnak tartották a kerékpárutak és a majki térség fejlesztését is. Az itt élők fontosnak tartják a majki térséget, mivel a korábbi rangsornál is ez a terület szerepelt első helyen. A megkezdett kerékpárút továbbépítését pedig szintén többen szorgalmazzák, hogy még nagyobb legyen ez az úthálózat. Arányaiban még magas pontszámot kaptak a kulturális központ fejlesztése és a tanösvény létrehozása.

A Bányászati Múzeum fejlesztését viszont nem tartják annyira fontosnak, arányaiban a legalacsonyabb értékelést kapta. Így igazolható a korábbi állítás, hogy a bányászat csak munkahely szempontjából fontos az itt élőknek.

A turizmus fellendülésére a felmérésben résztvevők 63%-a szerint nem lehet számítani. Így a térség turizmusában nem bíznak az emberek és nem számítanak fellendülésre. Még akkor, sem ha ismerik Majk vonzerejét, kulturális és természeti értékét.

A válaszadók jövőbeli terveit vizsgálva megállapítható, jelentős azoknak a száma, akik máshol tervezik a jövőjüket. A kitöltők 32%-a tervezi, hogy más magyarországi városban szeretne élni és 27% véli úgy, hogy külföldön tudná elképzelni a jövőjét. Ezzel a kérdéssel az önkormányzatnak is foglalkoznia kell, mivel az elvándorlási folyamat komoly problémákat fog okozni a jövőben. A válaszadók 39%-a szeretne itt élni és dolgozni a városban.

Aktuális kérdés volt az utolsó is, mivel 2014-ben zajlottak az önkormányzati választások is, így többen tudtak azonosulni a feladatkörrel. A kérdés úgy hangzott: *„Ha ön lenne a polgármester milyen fejlesztéseket javasolna?”* A kérdésre a várakozáson felül érkeztek válaszok és kiemelném, hogy a bányászat és a munkahelyteremtés több helyen is olvasható volt. Egy személy egyedülálló kirándulóközpontot javasolt, amely különleges programokkal egyedivé tehetné a környéket. De a közbiztonság fokozására is több válasz érkezett, illetve a kerékpárút fejlesztés is kiemelt téma volt a válaszadók között.

A kérdőív elérte azt a célt, amiért készült, mivel az emberek ez idő alatt is a témával foglalkoztak, továbbá többen már az eredmények iránt érdeklődtek. Meglepő eredmények is születtek a bányászattal kapcsolatban, de ezáltal a város erősségei és gyengeségei is felszínre kerültek. Mivel egy fejlesztést csak úgy lehet elkezdeni és véghezvinni, ha a térség is tudja mi az, amiben erős és alapozni lehet rá.

A turizmus fenntarthatóságának a kérdése a későbbi fejlesztések megvalósulásával válhat aktuálissá. A bánya bezárásnak véleményem szerint lesznek hatásai és a turizmus megoldást a térségre nem fog adni. De működhet egy bizonyos részig és az ökoturizmusban, vallás turizmusban és a horgászturizmusban vannak lehetőségek, amelyek erősíthetik a területet. Illetve az itt lakóknak is egy kellemes rekreációs terület tudna nyújtani. De komoly áttörés a következő időszakban nem várható, amely a kérdőív kitöltők véleménye alapján is kijelenthető.

VI. Javaslattevél

A turizmusfejlesztés ma már az egész országban és világban nagyon fontos kérdés. Sok esetben a vele járó pozitív hatásokat vizsgálják, aminek a legfontosabb tényezője a munkahelyteremtés. Oroszlányon a fő cél a helyi természeti és kultúrtörténeti tájértékek erősítése. Egy olyan környezet, ahol az emberek szívesen töltik szabadidejüket és kikapcsolódnak a szabadban. Véleményem szerint a majki térség fejlesztése a legfontosabb, ezért a már megkezdett fejlesztéseket tovább kell folytatni és a terület infrastruktúráját is javítani kell. Mivel ezen a területen a vallás turizmusnak komoly potenciálja van. Szerzetesek pedig külön attrakciót jelentenének a cellaházakban, mint például Görögországban a Meteoráknál vagy hazánkban Pannonhalmán. Illetve egy interaktív tárlat még emelné a hely színvonalát, amely a mostani fejlesztésnek köszönhetően is sokat javult. A külső információs táblák cseréje is fontos lenne, illetve marketing tevékenység is szükséges lenne a későbbiekben. Jelenleg Majk nincs a köztudatban és csak kevesen hallottak róla, még annak ellenére is, hogy idén egy internetes honlapon a TOP 10 ajánlott helyek egyike volt. Eddig talán idén ez volt a legnagyobb reklám a területnek.

A környezeti nevelésben és az ökoturizmus lehetőségeiben is fontosnak tartanám egy tanösvény létrehozását a majki parkerdőben. Ezáltal a fiatalokat is közelebb lehetne vinni a természethez és életszerűen tanítani az ott található élőlényeket. A tanösvény messzebb területekről is vonzana ide látogatókat, főként iskolás csoportokat, akik már itt ismerkedhetnek az oroszlányi térséggel. De korosztálytól függetlenül is a városból és a közeli településekből is többen jönnének és ezáltal a majki kastélyt is felfedeznék.

A horgászturizmusban is jelentős potenciál rejlik, mivel a térségben több bánya tó is található a Vértes-hegység erdeiben és kiemelkedő a Bokodi hűtő tó is, mely horgászatra télen és nyáron egyaránt alkalmas. Kiváló lehetőség lenne a Budapest és agglomerációjában élők hétvégi programjának, akiknek horgászat a szabadidős tevékenységük. Oroszlány és környéke kiváló terület és a városi nagy forgalom előtt egy békés nyugodt vidéket lehet felfedezni.

A marketing tevékenység fokozása kiemelt téma, mivel a városban élőket így lehetne erősíteni, hogy jó itt élni és a fiatalokat is meg kell tartani, ezért a város marketing tevékenységre nagyobb hangsúlyt kell fordítani. A város imázs fontos az itt élők is az ide látogatók szempontjából is. Nem mindegy, hogy milyen a város megítélése, nem szabad, hogy a köztudatba úgy kerüljön be, mint általában a korábbi bányászvárosok, amelyek többségükben nehéz helyzetben vannak.

Kutatásban kiemelt téma volt a bányászat kérdése is, véleményem szerint a bányá bezárást követően a legmagasabb biztonsági feltételeket szem előtt tartva egy bejárható útvonalat kéne létrehozni a látogatók előtt. Ez az országban mindenképp egyedi attrakció lenne. Sok embert érdekelne véleményem szerint. A Majkon található XX. akna Bányász Múzeuma is különleges, de a legtöbb személy fejében megfordul, „*miért nem lehet lemenni az igazi bányába*”. Így ennek a felvetésnek a megvizsgálását fontosnak tartanám, továbbá a fejlesztés munkahelyeket teremtené a korábbi bányászoknak, akik egy interaktív tárlatvezetésen vinnék körbe a látogatókat és meglehetne tapasztalni milyen is az „igazi bányász élet”.

Nem utolsó sorban fontos a város közbiztonságának javítása. A városban több térfigyelő kamera is kihelyezésre került, de véleményem szerint még többre lenne szükség illetve a fokozott rendőri járőrözések is biztonság tudatot növelnék.

VII. Összefoglalás

Dolgozatom Oroszlány jövőjével és turizmus fejlesztési kérdésekkel foglalkozott. Szakirodalmazási részben kiemelt jelentőségű területet Majkot emeltem ki és annak történetét mutattam be. Továbbá azt mutattam be, hogy a város múltjában milyen fontos szerepet töltött be a bányászat. Tulajdonképpen a barnaköszénnek köszönhető a térség dinamikus fejlődése. Jelenleg a bánya bezárást követően egy korszakváltás fog bekövetkezni és ez változást fog hozni a város életében. A térség nem kifejezetten a turizmus központja, de kiváló földrajzi potenciállal bír. Nagyon jó elhelyezkedése van és a Vértes-hegység kiváló környezetet jelent.

Turizmusfejlesztési lehetőségnél figyelembe vettem egy általam korábban készített vonzerő leltárt, ahol a főbb természeti és kultúrtörténeti értékekre fókuszáltam. Fejlesztési lehetőségnél kiemelném a majki térség továbbfejlesztését. Különös tekintettel a majki kastélyra, de az ökoturizmus erősítése érdekében és a környezeti nevelés miatt egy tanösvény létrehozását is javasoltam. A Vértesben nagyon sok túraútvonal van, ami kirándulók és túrázók szempontjából is fontos helyszín. Továbbá fontos vonzerők a térségben található tavak, melyek a horgászturizmust erősíthetik.

Primer kutatást végeztem online kérdőív segítségével. A felmérés: 2014. október 3-tól 2014 november 11-ig tartott. Ez idő alatt 201 kérdőív érkezett be, melyek kiértékelésénél teljes képet kaptam a kérdőív kitöltők véleményéről. Fontos kiemelni, hogy a bányászat, mint munkahelyteremtés és nem, mint hagyományok őrzése a fontos. Majk, Vértes-hegység erdei és Várgesztes a három legnépszerűbb hely, ahol szívesen töltenék a válaszadók az idejüket. Több fontos problémára is ráirányították a figyelmet, mint például a köztisztaság javítása és közbiztonság növelése.

Dolgozatom irányt kíván mutatni, mely területeken lehetne fejleszteni, milyen potenciál rejlik a turizmusban. Oroszlánynak a fejlesztéseket tovább kell folytatnia, hogy a bányászat után is legyen jövő.

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalom

Balogh F. (2007): Idegenforgalmi Földrajz I. – Magyarország, Képzőművészeti Kiadó, Kaposvár p. 370

Dövényi Z. (szerk.) (2010): Magyarország Kistájainak Katasztere – második, átdolgozott és bővített kiadás, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest

Kulcsér E. M. (1987): Majk története, Mikrolin Ipai Kiszövetkezet, Tatabánya p. 26

Molnár F. (szerk.) (2004): Oroszlány kincsei, Montázs Press Kft. Oroszlány p. 135

Wér V. (1979): Oroszlány'79, Pécs Szikra Nyomda p. 27

Források

Internetes források

KSH dokumentuma:

http://www.ksh.hu/docs/hun/hnk/hnk_2014.pdf

Oroszlány honlapja:

www.orszlany.hu

Várgesztesi Villapark adatai:

http://itthon.hu/magyarorszag_i_turisztikai_informaciok/-/netaview/55141;jsessionid=2F364257943146EC12D5FACA9A3977B3

ÁBRÁK FORRÁSJEGYZÉKE

1. kép - Majki parkerdő részlet

(Saját forrás)

2. kép - Majki óratorony, mely minden negyed órában lejátszik egy barokk dallamot

(Saját forrás)

3 kép - Oroszlány város címere

(Forrás: <http://www.nemzetijelkepek.hu/pictures/onkormanyzat/Oroszlany.jpg>)

4. Ábra - Oroszlány és térségének elhelyezkedése

Források:

http://www.komarom.hu/angol/elemek/komarom_nagy.jpg

<http://allasok.info/wp-content/uploads/2013/05/Kom%C3%A1rom-Esztergom.jpg>

5. kép - Majkpuszta – középső mesterséges tó

(Saját forrás)

6. kép - Bokodi hűtő tó, háttérben pedig a Vértesi Erőmű Zrt. látható

http://www.orszagalbum.hu/a-bokodi-hoto-to_p_82871

7. kép - Várgesztesi Villapark légi felvételtől

http://itthon.hu/magyarorszag_i_turisztikai_informaciok/-/netaview/55141;jsessionid=2F364257943146EC12D5FACA9A3977B3

8. ábra - Vonzerőleltár Oroszlány és térségében

(Saját forrás)

9. kép - Majki kastély

(Saját forrás)

A kutatási részben található összes diagramokat saját magam készítettem.

10. ábrától a 25. ábráig

(Saját forrás)

MELLÉKLETEK

Melléklet

1. melléklet: Természeti és kultúrtörténeti értékelés táblázata
2. melléklet: Oroszlány jövője – turizmus fejlesztési lehetőségek a térségben kérdőív - az online kérdőív Word változata *(3 oldal)*

Kulturális és természeti táj értékek pontozólapjának táblázata

Értékelés szempontok	Majki kastély	Majki kápolna	Majki vízimalom	Vértesszentkereszti rom	Szlovák temető	Tájház	Víztorony	Városkapu	Sgraffitók	XX. Akna	Bányászszobor	Majki erdőrésztlet	Hegy előtti táj	Angol park	Majki tó	Hőerműves egyedi látkép	Település szerkezet	Városi tó	Összesen
Ritkaság/ egyediség	5	3	2	4	2	4	5	3	4	2	2	3	3	3	2	5	3	1	56
Régiség/ ősiség	4	3	3	5	4	4	1	2	2	2	3	2	0	1	3	1	4	0	44
Idegenforgalmi jel.	5	3	3	4	2	3	2	3	3	3	2	4	2	4	4	2	4	3	56
Hagyományőrzési jel.	3	2	1	0	2	5	0	1	2	3	5	0	0	1	0	0	4	0	29
Esztétikai jel.	5	2	2	3	1	4	4	3	2	3	3	4	4	3	4	3	3	4	57
Történelmi jel.	5	3	2	5	3	4	0	2	3	2	4	1	0	1	0	0	4	0	39
Tudományos jel.	3	1	2	2	1	3	1	0	1	3	1	1	0	0	0	1	0	1	21
Oktatási jel.	3	2	3	3	1	2	4	2	1	4	1	3	1	0	2	2	2	3	39
Etnikai jel.	3	3	0	3	4	5	0	0	4	1	2	0	0	0	0	0	4	0	29
Kultúrtörténeti jel.	5	3	3	5	4	5	0	2	4	2	2	0	0	0	2	0	3	0	40
Ökológiai jel.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	5	4	4	3	0	4	26
Sérülékenység	2	4	4	4	4	1	4	3	4	3	1	3	3	3	3	2	2	3	53
Összesen	44	29	25	38	28	40	21	21	30	28	26	26	18	20	24	19	33	19	489

Saját forrás: korábbi tanulmányok során készített házi dolgozat alapján

Oroszlány jövője - turizmus fejlesztési lehetőségek a térségben

Tisztelt Válaszadó!

Tudományos Diákköri Konferenciára készülök, melynek keretében kérdőíves kutatást végzek. A kérdőív rövid és csak néhány percet vesz igénybe, de kitöltésével nagy segítséget nyújtana. A kérdőív kitöltése anonim és önkéntes. Előre is köszönöm az együttműködést! :)

*Kötelező

Neme *

- a Férfi
- b Nő

Életkor: *

Lakóhely neve: *

Legmagasabb iskolai végzettsége? *

- a Kevesebb, mint 8 általános iskola
- b 8 általános iskola
- c Szakmunkásképző
- d Szakközépiskola, gimnázium
- e Középfokú (OKJ)
- f Felsőfokú (egyetem, főiskola)

Hogyan látja Oroszlány város fejlődését? Osztályozza egy 1-től 5-ös skálán, ahol 1-es kevésbé fejlődött, 5-ös nagyon sokat fejlődött.

(Kevésbé fejlődött) 1 2 3 4 5 (Nagyon sokat fejlődött)

Elégedett a város által rendezett kulturális programokkal? Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- a Igen, elég programot rendez a város
- b Nagyjából igen, de lehetne még több program
- c Nem

Oroszlány szempontjából a bányászat mennyire fontos?

- a Nagyon fontos
- b Kevésbé fontos
- c Egyáltalán nem fontos
- d Van jövője bányászat nélkül is a városnak

Ön szerint elég munkahelyet tud biztosítani a város az itt élő embereknek?

- a Igen
- b Nem

A sportolni vágyók igényeit ki tudja-e elégíteni a város?

- a Igen, teljes mértékben
- b Igen, részben
- c Nem

Milyennek tartja a város közbiztonságát?

- a Teljesen megvagyok elégedve
- b Többé kevésbé vagyok megelégedve
- c Nem vagyok megelégedve
- d Egyáltalán nem vagyok megelégedve

Milyennek tartja a város köztisztaságát? Osztályozza egy 1-től 10-es skálán, ahol 1-es a legrosszabb és 10-es a legjobb.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Foglalkoztatja-e Oroszlány jövője? *

- a Igen
- b Nem

Az alábbi felsorolt helyszínek közül hol töltené legszívesebben a szabadidejét? Osztályozza 1-től 5-ig számokkal. (1-es ahol egyáltalán nem töltené és 5-ös ahol nagyon szívesen tartózkodna)

Helyszín	Osztályzat				
Oroszlány óvárosa	1	2	3	4	5
Oroszlány, Szent Borbála tér	1	2	3	4	5
Haraszt – hegy	1	2	3	4	5
Majk és környéke	1	2	3	4	5
Vértess – hegység erdeiben	1	2	3	4	5
Bokodi – tó környékén	1	2	3	4	5
Vértesszertkeresztí romok közelében	1	2	3	4	5
Várgesztes	1	2	3	4	5
Kecskéd	1	2	3	4	5
Környe	1	2	3	4	5

Milyen fejlesztéseket tartana lehetségesnek a jövőben?

- a Fiatalok számára egy szórakoztató komplexumot
- b Kulturális központ fejlesztése
- c Bányászati Múzeum fejlesztése
- d Majki térség további fejlesztése
- e Tanösvények létrehozása
- f Kerékpárutak fejlesztése

A turizmus fellendülésére lehet-e számítani az elkövetkező időben, a városban és a környékén? *

- a Igen
- b Nem

Mit tervez a jövőben?

- a Itt szeretnék élni és dolgozni
- b Más magyarországi városban szeretnék élni
- c Külföldön tudnám elképzelni a jövőmet

Ha Ön lenne a polgármester, akkor milyen fejlesztéseket javasolna, amellyel a város fejlődhetne?

.....

.....

Köszönöm a segítséget! Amennyiben kérdése van vagy a kutatás eredményére lenne kíváncsi, úgy az alábbi e-mail címen válaszolok a felmerült kérdésekre: saját e-mail cím